

แนวทางการพัฒนาความร่วมมือของสหวิชาชีพในการร่วมสอบสวนคดีเด็กและเยาวชน

Development of collaboration among multidisciplinary team in juvenile investigation

Received:	April	5, 2018
Revised:	May	2, 2019
Accepted:	May	3, 2019

วิชาสิทธิ สีสหุลานนท์ (Vichasit Sihitulanont)*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาข้อขัดข้องในการร่วมสอบสวนคดีเด็กและเยาวชนของสหวิชาชีพ และหาแนวทางการพัฒนาความร่วมมือในการสอบสวนคดีเด็กและเยาวชน การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลมี 12 คน มาจากการสัมภาษณ์ 8 คน ประกอบด้วย พนักงานสอบสวน 2 คน พนักงานอัยการ 2 คน นักจิตวิทยา 1 คน นักสังคมสงเคราะห์ 1 คน ทนายความ 2 คน มาจากการประชุมกลุ่มย่อย 4 คน ได้แก่ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ นักจิตวิทยา และทนายความ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม โดยมีการจัดแบบสัมภาษณ์ แนวทางการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม แนวทางการสังเกตวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีพรรณนา

ผลการวิจัย พบว่า (1) ปัญหาอุปสรรค การเข้าร่วมสอบสวนคดีเด็กและเยาวชนของสหวิชาชีพ คือการขาดแคลนบุคลากร ด้านทนายความ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ ที่ต้องผ่านการสอบอบรม เพื่อมีใบอนุญาต (2) ปัญหาเกี่ยวกับการจำกัดประเภทคดีที่กฎหมายกำหนดทุกประเภทคดีที่มีอัตราโทษจำคุก ให้ต้องมีสหวิชาชีพเข้าร่วมสอบสวน (3) สหวิชาชีพทุกสาขายังไม่เคยมีการประสานงาน หรือการจัดประชุมสัมมนาเพื่อหารือข้อขัดข้อง อุปสรรคต่าง ๆ หน้าที่หลักในการสอบสวนคดีเด็กและเยาวชนจึงยังคงเป็นของพนักงานสอบสวน (4) ปัญหาระยะเวลาในการสอบสวน กฎหมายกำหนด 24 ชั่วโมง พนักงานสอบสวนมีเวลาอย่างจำกัด ในการประสานสหวิชาชีพและรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ และ (5) การพัฒนาความร่วมมือสหวิชาชีพในการร่วมสอบสวนคดีเด็กและเยาวชน ต้องพัฒนาแก้ไขระเบียบข้อบังคับ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการสอบสวนคดีเด็กและเยาวชนในเรื่องการสอบอบรมเพื่อรับใบอนุญาต ซึ่งจะให้มีบุคลากรสหวิชาชีพที่สามารถเข้าร่วมสอบสวนมีจำนวนมากขึ้น มีการจำกัดประเภทคดีที่จำเป็นต้องใช้สหวิชาชีพและควรเพิ่มระยะเวลาการสอบสวนให้มากขึ้น เพราะระยะเวลา 24 ชั่วโมงน้อยเกินไป ส่งผลให้การทำงานของสหวิชาชีพเป็นไปอย่างเร่งรีบไม่มีประสิทธิภาพ ตลอดจนต้องมีการสนับสนุนงบประมาณทั้งด้านอุปกรณ์และค่าตอบแทน เพื่อให้การทำงานของสหวิชาชีพมีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์แก่เด็กและเยาวชน

คำสำคัญ : คดีเด็กและเยาวชน / สหวิชาชีพ / ความร่วมมือ

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (สบ 4) กลุ่มงานคณาจารย์ คณะตำรวจศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ พันตำรวจเอกหญิง

Assistant Professor, academic division, faculty of police science, Royal Police Cadet Academy.

,vichasit@hotmail.com , 0813412303

Abstract

This study aims to study difficulty of juvenile investigation among Multidisciplinary team and find the best option in developing collaboration in investigating juvenile cases. This is a qualitative research, there are 12 informants in total, 8 out of 12 are interviewees which consist of 2 investigators, 2 public prosecutors, 1 psychologist, 1 social worker, and 2 law consultants. The rest (4 out of 12) which information come from group meeting, consist of investigator, public prosecutor, psychologist, and law consultant. The tool used to gather information are interviewing and group meeting. There are interviewing, group discussion and descriptive analysis method used in research.

After a research, we found out that (1) Difficulty in juvenile investigation among multidisciplinary team is lack of human resource, because all related career in this kind of work such as law consultants, psychologists, social workers that licenses are needed. (2) Problem in having all imprisonment cases in responsibility of multidisciplinary team. (3) Multidisciplinary team have never discussed difficulty in work, so the juvenile investigation is still remained a main job of police investigators.(4)Time duration of juvenile investigation problem, law says that police investigator has 24 hours which is quite a very limited time in cooperating with multidisciplinary team and (5) Development of cooperation among multidisciplinary team in investigating juvenile case, there has to be a development in increasing human resource, limitation of type of crimes that need multidisciplinary team, 24-hour investigating time is too short to make finish all the processes efficiently, there should be more support on tool and remuneration budget given to multidisciplinary team so that work proceeded by multidisciplinary team is more effective and beneficial to juvenile.

Keywords: Child and juvenile case / Interdisciplinary / Cooperation

บทนำ

ปัจจุบันเด็กและเยาวชนมักจะก่อปัญหาอาชญากรรมขึ้นบ่อยครั้งและต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ซึ่งการดำเนินการจะมุ่งเน้นการคุ้มครอง การบำบัดแก้ไขฟื้นฟูแก่เด็กและเยาวชนซึ่งต้องหว่ากระทำความผิด โดยมีการแก้ไขเพิ่มเติม คติวิเคราะห์ ทั้งด้านบทบัญญัติกฎหมาย กำหนดให้มีหน่วยงานต่างๆ มาดูแลแก้ไขเพื่อให้เด็กและเยาวชนกลับคืนสู่สังคมให้ได้มากกว่าการลงโทษ กระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทยที่ผ่านมา ได้ให้ความสำคัญต่อการปฏิบัติต่อเด็กหรือเยาวชนที่เป็นผู้กระทำความผิด โดยมีหลักการคุ้มครองที่มุ่งเน้นการแก้ไขฟื้นฟูเฉพาะเด็กหรือเยาวชนที่เป็นผู้ต้องหว่ากระทำความผิด กระบวนการที่จะค้นหาความจริงและการใช้มาตรการทางอาญามีหลักในการให้ความคุ้มครองมิให้ได้รับผลกระทบต่อชื่อเสียงและจิตใจในระหว่างที่มีการดำเนินคดีอาญา ประเทศไทยมีพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กมาตั้งแต่ พ.ศ. 2546 มีหลักการสำคัญ คือ ให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแล

ปกป้องคุ้มครองเด็ก โดยอาศัยการดำเนินงานของสหวิชาชีพ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็ก และยังให้ความสำคัญของทีมงานสหวิชาชีพ โดยเฉพาะสาระสำคัญของกฎหมายนี้ ในมาตรา 7 มีสาระสำคัญเกี่ยวกับการทำงานของสหวิชาชีพ ด้วยการกำหนดให้มีคณะกรรมการคุ้มครองเด็ก กำหนดให้มีผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์จากวิชาชีพต่างๆ ที่เกี่ยวข้องไม่น้อยกว่าเจ็ดปี วิชาชีพละสองคน ได้แก่ สังคมสงเคราะห์ จิตวิทยา ครู กฎหมาย แพทย์ ซึ่งเห็นได้ว่าการให้ความสำคัญในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับเด็กในการดำเนินการเป็นทีมสหวิชาชีพ มีการปรับปรุงการดำเนินการในแต่ละวิชาชีพ มุ่งเน้นการประสานงาน การปฏิบัติงานร่วมกันโดยการแลกเปลี่ยนข้อมูล แสดงความคิดเห็น กำหนดแนวทางช่วยเหลือเด็ก คุ้มครองเด็กโดยรวมกันของสหวิชาชีพ การทำงานร่วมกันของสหวิชาชีพ มีความสำคัญและจำเป็นต่อการปฏิบัติงานเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการสอบสวนซึ่งถือว่าเป็นกระบวนการยุติธรรมเริ่มแรก

กระบวนการยุติธรรมของไทยประกอบด้วยองค์กรหลัก คือ ตำรวจ อัยการ ศาล ราชทัณฑ์ สถานพินิจ และคุ้มครองเด็กหรือเยาวชน มักจะมุ่งเน้นเฉพาะการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อใช้ในการพิสูจน์ความผิดของผู้ต้องหา หรือจำเลยแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น นอกจากนี้หากผู้กระทำความผิดเป็นเด็กและเยาวชนก็ยังมีกฎหมายปกป้องให้ความคุ้มครองเป็นการเฉพาะตัวอีก เช่น การคุ้มครองมิให้ผู้ใดบันทึกภาพ แพร่ภาพ พิมพ์รูป หรือบันทึกเสียง แพร่เสียงของเด็กหรือเยาวชน ซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิด หรือโฆษณาข้อความที่ปรากฏในการสอบสวนของพนักงานสอบสวน หรือในทางการพิจารณาคดีของศาลที่อาจทำให้บุคคลอื่นรู้จักตัว ชื่อตัว ชื่อสกุลของเด็ก หรือเยาวชนนั้น หรือโฆษณาข้อความเปิดเผยประวัติการกระทำความผิด หรือสถานที่ที่อยู่ สถานที่ทำงาน หรือสถานที่ศึกษาของเด็กหรือเยาวชนนั้น นอกจากนี้ยังมีมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา โดยการทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู เด็กเหล่านี้อาจได้รับความเสียหายต่อจิตใจหรือชื่อเสียง อันเกิดจากกระบวนการการดำเนินคดีอาญาที่มุ่งเน้นการค้นหาความจริงซึ่งได้ให้ความคุ้มครองสิทธิผู้ต้องหาเท่านั้น แต่สภาพจิตใจของผู้เสียหายเด็กไม่ได้แตกต่างจากเด็กที่เป็นผู้ต้องหา โดยเฉพาะในความผิดเกี่ยวกับเพศ สภาพจิตใจของเด็กเหล่านี้จะต้องได้รับการดูแล คุ้มครองมากกว่าในกรณีอื่น ๆ

การสอบสวนพยานหรือผู้เสียหายเด็กอายุไม่เกิน 18 ปี พยานหรือผู้เสียหายเด็กนั้น บุคคลเหล่านี้มีวุฒิภาวะรวมทั้งประสบการณ์ที่ต่ำกว่าผู้ใหญ่มาก การสอบสวนด้วยวิธีปกติ อาจทำให้ไม่สามารถได้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องและครบถ้วนได้ เนื่องจากสาเหตุหลายประการ เช่น บรรยากาศในการสอบสวนที่ไม่เหมาะสม ทำให้เด็กตื่นกลัวการสอบสวนจนไม่กล้าให้ข้อเท็จจริงที่เป็นความจริง หรือสาเหตุต่าง ๆ หรือเด็กไม่เข้าใจคำถามของพนักงานสอบสวน หรือพนักงานสอบสวนเองก็ไม่เข้าใจคำตอบของเด็ก และไม่รู้จักวิธีการสื่อให้เด็กเข้าใจคำถามรวมทั้งปัญหาอื่นๆ อีกมากมายที่ทำให้เด็กอาจให้ข้อเท็จจริงคลาดเคลื่อน ประกอบกับกระบวนการสอบสวนในคดีอาญาที่มุ่งเน้นพิสูจน์ความจริงในคดี อาจส่งผลกระทบต่อจิตใจต่อเด็ก โดยเฉพาะความผิดเกี่ยวกับเพศที่เด็กเป็นผู้เสียหาย ดังนั้น การสอบสวนพยานหรือผู้เสียหายที่เป็นเด็กอายุไม่เกิน 18 ปี กฎหมายจึงกำหนด “แบบ” การสอบสวนไว้เป็นพิเศษ แตกต่างจากการสอบสวนบุคคลธรรมดา (พิศิษฐ์ ศรีสังข์, 2558)

ดังนั้น การดำเนินคดีอาญาเด็กและเยาวชนต้องใช้ความระมัดระวัง รอบคอบ ปัจจุบันมีกฎหมายหลายฉบับออกมาเพื่อคุ้มครองเด็กและเยาวชนมาโดยตลอด แม้กระทั่งประมวลกฎหมายอาญาซึ่งเป็นกฎหมายที่มุ่งสู่การลงโทษผู้กระทำความผิด ได้กำหนดอายุของผู้กระทำความผิดของเด็กและโทษที่จะลงแก่เด็ก ว่าเด็กอายุไม่เกินสิบปีกระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ ให้พนักงานสอบสวนส่งตัวเด็กนั้นให้พนักงาน

เจ้าหน้าที่ เพื่อดำเนินการคุ้มครองสวัสดิภาพตามกฎหมาย เด็กอายุกว่าสิบปี แต่ไม่เกินสิบห้าปีกระทำการอัน
กฎหมายบัญญัติเป็นความผิด เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ แต่ให้ศาลมีอำนาจที่จะดำเนินการว่ากล่าวตักเตือน หรือถ้า
ศาลเห็นสมควรจะเรียกบิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่ด้วย มาตักเตือนด้วยก็ได้ โดยวางข้อ
กำหนดให้บิดา มารดาหรือผู้ปกครองระงับเด็กนั้นไม่ให้ก่อเหตุร้ายตลอดเวลาที่ศาลกำหนดซึ่งต้องไม่เกินสามปี
และกำหนดจำนวนเงินตามที่เห็นสมควร ซึ่งบิดา มารดาหรือผู้ปกครองต้องชำระต่อศาลไม่เกินครั้งละหนึ่งหมื่น
บาท หากเด็กกระทำความผิดอีก ศาลจะกำหนดเงื่อนไขคุมประพฤติเด็กนั้น แต่ถ้าเด็กไม่มีบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง
หรือมี แต่ไม่สามารถดูแลเด็กได้ ศาลจะมีคำสั่งให้มอบตัวเด็กนั้นให้อยู่กับบุคคลอื่น หรือองค์กรที่ศาลเห็นสมควร
ตลอดระยะเวลาที่ศาลกำหนด แต่ไม่เกินกว่าที่เด็กอายุครบ 18 ปี หากผู้กระทำความผิดอายุกว่า 15 ปี แต่ต่ำกว่า 18 ปี
ให้ศาลพิจารณาความผิดชอบและสิ่งอื่นที่พึงเกี่ยวกับผู้นั้นในอันที่ศาลวินิจฉัยว่าสมควรพิพากษาลงโทษผู้นั้น
หรือไม่ ถ้าศาลเห็นว่าไม่สมควรลงโทษก็ให้จัดการดังกล่าวข้างต้น แต่ถ้าศาลเห็นสมควรพิพากษาลงโทษก็ให้ลด
มาตราส่วนโทษที่กำหนดสำหรับความผิดนั้นลง หนึ่งในสาม หรือกึ่งหนึ่งก็ได้ หากผู้กระทำความผิดอายุตั้งแต่ 18 ปี แต่
ไม่เกิน 20 ปี ถ้าศาลเห็นสมควรจะลดโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นลงหนึ่งในสามหรือกึ่งหนึ่งก็ได้

ในปัจจุบันการสอบสวนคดีเด็กและเยาวชนเป็นปัญหาที่เกิดจากการให้ปากคำ การสอบสวนเด็กและ
เยาวชน ซึ่งกฎหมายกำหนดให้ต้องมีทีมสหวิชาชีพเข้าร่วมสอบสวน ไม่ว่าจะเด็กหรือเยาวชนนั้นจะเป็นผู้ต้องหา
หรือผู้เสียหาย จากการกระทำความผิดทางอาญา ปัจจุบันการสอบสวนคดีเด็กและเยาวชนจะกระทำโดยพนักงาน
สอบสวนเป็นหลักสำคัญ ทีมสหวิชาชีพจะเป็นเพียงการเข้ามามีส่วนร่วมให้ครบจำนวนสหวิชาชีพที่กฎหมาย
กำหนดไว้ เท่านั้น

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาหาแนวทางการพัฒนาความร่วมมือของสหวิชาชีพซึ่งประกอบด้วย
พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ ทนายความ (ที่ปรึกษากฎหมาย) นักสังคมสงเคราะห์ หรือนักจิตวิทยาในการ
ร่วมสอบสวนคดีเด็กและเยาวชนเพื่อศึกษาปัญหาข้อขัดข้องในการร่วมสอบสวนและหาแนวทางการพัฒนาความ
ร่วมมือ การประสานงาน การเพิ่มพูนความรู้ ของทีมสหวิชาชีพ และการค้นหาความจริง เพื่อแก้ไข ฟื้นฟูเด็กและ
เยาวชนให้กลับคืนสู่สังคมได้เป็นอย่างดี มีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัญหาข้อขัดข้องในการร่วมสอบสวนคดีเด็กและเยาวชนของสหวิชาชีพ
2. เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาความร่วมมือในการร่วมสอบสวนคดีเด็กและเยาวชนของสหวิชาชีพ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา : การศึกษาในงานวิจัยนี้เป็นการศึกษาสภาพปัญหาข้อขัดข้องในการร่วม
สอบสวนคดีเด็กและเยาวชนของสหวิชาชีพและแสวงหาแนวทางการพัฒนาความร่วมมือในการร่วมสอบสวนคดี
เด็กและเยาวชนของสหวิชาชีพ

2. ขอบเขตด้านวิธีการ : การศึกษาในงานวิจัยนี้ เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารวิชาการ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ (Documentary Research) การสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องและจัดการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) มีกลุ่มเป้าหมาย คือ พนักงานสอบสวน อัยการ หนายความ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research)

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร และข้อมูลในรูปแบบต่างๆที่มีบุคคลอื่นได้บันทึกหรือตีพิมพ์เผยแพร่ไว้ เป็นข้อมูลระดับทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาความร่วมมือในการร่วมสอบสวนคดีเด็กและเยาวชน หรือการคุ้มครองสิทธิเด็ก การคุ้มครองการสอบสวนเด็กและเยาวชนในคดีอาญา โดยมีการดำเนินการ คือ การรวบรวมเอกสาร การคัดเลือกเอกสาร และการวิเคราะห์เอกสาร โดยในขั้นของการรวบรวมเอกสารเป็นขั้นตอนแรกของการวิจัยเริ่มจากผู้วิจัยศึกษารวบรวมข้อมูลจาก หนังสือ ผลงานวิจัย บทความทางวิชาการ นำข้อมูลมาวิเคราะห์และตีความ

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ

การวิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแยกออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview)

การวิจัยนี้ได้สัมภาษณ์สหวิชาชีพ ที่เข้าร่วมสอบสวนคดีเด็กและเยาวชนในจังหวัดนครปฐม ได้แก่ พนักงานสอบสวน สถานีตำรวจภูธร อำเภอสามพราน พนักงานอัยการจังหวัดนครปฐม หนายความที่ได้รับใบอนุญาตที่ปรึกษากฎหมาย สำนักงานหนายความจังหวัดนครปฐม และนักจิตวิทยา โรงพยาบาลพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม นักสังคมสงเคราะห์ สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ จังหวัดนครปฐม รวม 8 คน ที่มีประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับคดีเด็กและเยาวชนไม่น้อยกว่า 3 ปี ประกอบด้วย พนักงานสอบสวน 2 คน พนักงานอัยการ 2 คน หนายความ 2 คน และนักจิตวิทยา/นักสังคมสงเคราะห์ 2 คนระยะเวลาสัมภาษณ์ประมาณ 1 ชั่วโมง ต่อคน โดยการบันทึกเสียงการสัมภาษณ์ การจดถ้อยคำสัมภาษณ์ และถอดคำสัมภาษณ์แบบคำต่อคำ(Verbatim)

ขั้นตอนที่ 2 การสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group)

1) การศึกษาวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ในการจัดทำการศึกษาความร่วมมือสหวิชาชีพในการสอบสวนคดีเด็กและเยาวชนโดยใช้เทคนิคการประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) กำหนดให้ผู้ให้ข้อมูลการพัฒนาความร่วมมือสหวิชาชีพในการสอบสวนคดีเด็กและเยาวชน จำนวน 4 คน ประกอบด้วย พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ นักจิตวิทยา หนายความ (ที่ปรึกษากฎหมาย) ซึ่งมีประสบการณ์การทำงานเกี่ยวกับคดีเด็กและเยาวชน ไม่น้อยกว่า 5 ปี

2) การสนทนากลุ่มย่อยได้วางกรอบเวลาไว้ในวันที่ 16 ตุลาคม 2560 โดยระยะเวลาสนทนากลุ่มย่อยใช้เวลาประมาณ 2 ชั่วโมง

3) ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) โดยแจ้งวัตถุประสงค์ของการทำวิจัยให้ผู้ร่วมสนทนาทราบ เรียงลำดับจากคำถามเป็นเรื่องทั่ว ๆ ไปก่อน และสร้างบรรยากาศความคุ้นเคย

ระหว่างร่วมสนทนา และนำเข้าสู่คำถามหลัก โดยผู้วิจัยจะไม่แสดงความคิดเห็นของตนเอง เพื่อให้ผู้ร่วมสนทนา แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระเสรี ผู้วิจัยจะเป็นผู้จดบันทึก (Note Taker) เอง และเป็นผู้ออกบันทึกข้อมูลด้วยตนเองเพื่อความเข้าใจในสิ่งที่บันทึก

4) แบบบันทึกข้อมูล โดยผู้วิจัยได้เตรียมไว้ล่วงหน้าก่อนการประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) ผู้วิจัยนำมาจดบันทึก

5) เครื่องบันทึกเสียง ใช้บันทึกขณะสนทนา โดยผู้วิจัยขออนุญาตผู้ร่วมสนทนา ซึ่งช่วยให้ผู้วิจัย ได้ข้อมูลสามารถตรวจสอบกับข้อมูลที่ได้อีกได้

ขั้นตอนที่ 3 การเก็บข้อมูลจากเอกสาร (Document)

การศึกษาวิเคราะห์เอกสารวิชาการ งานวิจัย บทความ ตำรา หรือข้อมูลทางเอกสารสามารถใช้เป็นหลักฐานในการตรวจสอบความถูกต้องของการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่มย่อย ทำให้ได้ข้อมูลที่มีความสอดคล้องและเชื่อถือได้

3. แบบสนทนากลุ่มย่อย/แบบสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์/แบบสนทนากลุ่มย่อยโดยนำข้อมูลจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ การจัดทำข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการถอดถ้อยคำสัมภาษณ์ (interview) ของสหวิชาชีพทั้งหมด และการประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) แบบคำต่อคำ พร้อมทั้งการจดบันทึก (Field notes) การสังเกต การจดบันทึกมา ตรวจสอบความสมบูรณ์ แล้วจำแนกข้อมูลเป็นประเด็นที่ได้ศึกษา แล้ววิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีพรรณนา

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ปัญหาข้อขัดข้องของสหวิชาชีพในการร่วมสอบสวนคดีเด็กและเยาวชน ประกอบด้วย

1.1 ปัญหาข้อขัดข้อง อุปสรรคการทำงานเป็นทีมของสหวิชาชีพ

การเข้าร่วมสอบสวนคดีเด็กและเยาวชนของสหวิชาชีพ ซึ่งประกอบด้วย พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ นักจิตวิทยา หรือนักสังคมสงเคราะห์ ทนายความ เพื่อเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม มีปัญหาโดยผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นตรงกัน สหวิชาชีพการเข้าร่วมสอบสวนในกรณีทนายความต้องผ่านการอบรมความรู้ที่ปรึกษากฎหมายตามข้อบังคับของประธานศาลฎีกาเพื่อมีใบอนุญาตที่ปรึกษากฎหมาย นักจิตวิทยา หรือนักสังคมสงเคราะห์ จะต้องมีการอบรมเช่นเดียวกัน จึงทำให้ผู้มีความรู้ทางด้านกฎหมายและได้รับอนุญาตให้เข้าความได้และผู้มีความรู้ทางจิตวิทยา สังคมสงเคราะห์ โดยไม่ผ่านการสอบ การอบรมเพื่อมีใบอนุญาต ไม่มีสิทธิเข้าร่วมสอบสวนได้ จึงเป็นปัญหาของสหวิชาชีพที่มีจำนวนไม่เพียงพอต่อจำนวนคดีเด็กและเยาวชนที่เข้าร่วมสอบสวนตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ประกอบกับนักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ต่างมีหน้าที่ในหน่วยงานที่ตนเองสังกัดประจำอยู่แล้ว การเข้าร่วมสอบสวนในทุก ๆ ครั้งที่ได้รับการประสานงานจากพนักงานสอบสวนจะต้องเดินทางไปยังสำนักงานอัยการจังหวัด ส่งผลกระทบต่อการทำงานในหน้าที่ประจำของสหวิชาชีพ

1.2 ปัญหาการเข้าร่วมสอบสวนของสหวิชาชีพตามบทบัญญัติของกฎหมาย

บทบัญญัติของกฎหมายบัญญัติเพียงว่า คดีเด็กหรือเยาวชน การสอบสวนต้องกระทำโดยสหวิชาชีพ ผู้เชี่ยวชาญของทุกสหวิชาชีพมีความเห็นตรงกันว่า การมีสหวิชาชีพเข้าร่วมสอบสวนคดีเด็กหรือเยาวชนตามที่กฎหมายบัญญัติจึงเป็นทุกประเภทคดีที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน กฎหมายน่าจะมีการกำหนดประเภทคดี เช่น คดีความผิดเกี่ยวกับเพศ ความผิดเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย การค้ามนุษย์ การค้าประเวณี ที่ต้องมีสหวิชาชีพเข้าร่วมสอบสวน เพราะเกี่ยวกับความประพฤติ กระทบต่อจิตใจเด็กและเยาวชน จะได้มีการค้นหาความจริง และแก้ไขให้เด็กสามารถกลับคืนสู่สังคมได้ แต่ในประเภทคดีความผิดอื่น ๆ เช่น คดีกระทำโดยประมาท คดีความผิดตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก คดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินบางประเภทที่ยอมความได้ จึงยังไม่มีคำจำเป็นที่ต้องมีสหวิชาชีพด้านนักจิตวิทยา หรือนักสังคมสงเคราะห์ เข้าร่วมสอบสวน นอกจากนี้แล้ว สหวิชาชีพที่เข้ามามีบทบาทในการร่วมสอบสวนคดีเด็กหรือเยาวชนควรมีความรู้ทางด้านกฎหมายด้วย

บทบัญญัติของกฎหมายต้องมีสหวิชาชีพเข้าร่วมสอบสวน แต่ระยะเวลาการสอบสวนตามที่กฎหมายบัญญัติมีเพียง 24 ชั่วโมง จึงเป็นปัญหาในการสอบสวนของพนักงานสอบสวนและสหวิชาชีพที่เข้าร่วมสอบสวน หากพนักงานตำรวจจับเด็กและเยาวชนในเวลากลางคืน ระยะเวลาการสอบสวนภายใน 24 ชั่วโมง เริ่มนับ การที่จะประสานงานให้สหวิชาชีพเข้าร่วมสอบสวนจึงไม่สามารถทำได้ทันที จะต้องรอประสานงานในช่วงเวลาปฏิบัติราชการทั่วไป คือ 08.30-16.30 นาฬิกา

1.3 ปัญหาการประสานงานสหวิชาชีพ เพื่อพัฒนาความร่วมมือในการสอบสวนคดีเด็กและเยาวชน

การประสานงานของสหวิชาชีพเพื่อหารือ ข้อขัดข้อง อุปสรรค เพื่อนำมาพัฒนาการสอบสวนคดีเด็กหรือเยาวชน ผู้เชี่ยวชาญทุกสหวิชาชีพมีความเห็นตรงกันว่า การประชุมหรือหารือของทุกหน่วยงานสหวิชาชีพยังไม่เคยมีประสานอย่างเป็นทางการ การสอบสวนคดีเด็กและเยาวชนทางปฏิบัติที่ผ่านมา พนักงานสอบสวนจะเป็นผู้ประสานสหวิชาชีพต่าง ๆ เมื่อมีคดีเด็กหรือเยาวชน ให้เข้าร่วมสอบสวน มักจะเป็นไปอย่างกระชั้นชิด เนื่องจากพนักงานสอบสวนมีเวลาในการดำเนินการอย่างจำกัด คือ 24 ชั่วโมง หลังจากที่ได้จับกุมเด็กในกรณีเด็กหรือเยาวชน ถูกต้องหาว่าเป็นผู้กระทำผิด และจะประสานงานตัวบุคคลมากกว่าประสานหน่วยงาน โดยอาศัยความคุ้นเคยส่วนตัวเพื่อความสะดวกในการทำงาน สหวิชาชีพให้ข้อเสนอแนะว่าทุกหน่วยงานสหวิชาชีพควรมีการจัดตารางเวรประจำวันโดยพนักงานสอบสวนไม่ต้องมีการประสานงานโดยตรง จะทำให้การเข้าร่วมสอบสวนของสหวิชาชีพเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาความร่วมมือของสหวิชาชีพในการร่วมสอบสวนคดีเด็กและเยาวชน

สหวิชาชีพที่เข้าร่วมสอบสวนคดีเด็กและเยาวชนตามที่กฎหมายกำหนดในวิชาชีพต่าง ๆ เพื่อให้สามารถเข้าใจเด็กและเยาวชนได้ แต่ปัจจุบันมีการกำหนดคุณสมบัติของสหวิชาชีพที่จะมีสิทธิเข้าร่วมสอบสวนได้ต้องเป็นไปตามระเบียบ ข้อบังคับ จึงทำให้สหวิชาชีพในสาขาทนายความ/ที่ปรึกษากฎหมาย นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ ต่างไม่สนใจที่จะสอบอบรมเพื่อมีสิทธิในการเข้าร่วมสอบสวน ทำให้การดำเนินคดีด้านสอบสวนของพนักงานสอบสวนกระทำโดยสหวิชาชีพคนเดิม ๆ เท่านั้น จึงควรมีการพัฒนาสหวิชาชีพ ดังนี้

2.1 ด้านบุคลากร

การสอบสวนคดีเด็กและเยาวชน กฎหมายกำหนดให้ต้องมีสทวิชาชีพ ได้แก่ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ ทนายความ ผู้เชี่ยวชาญสทวิชาชีพมีความเห็นตรงกัน จึงสรุปได้ว่า การพัฒนาความร่วมมือสทวิชาชีพในการร่วมสอบสวนคดีเด็กและเยาวชนนั้น จุดเริ่มต้นต้องมีการผลิตเพิ่มจำนวนสทวิชาชีพทุกสาขาให้มีคุณสมบัติเข้าร่วมสอบสวนได้

2.2 ด้านระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการสอบสวนคดีเด็กหรือเยาวชน

ผู้เชี่ยวชาญสทวิชาชีพมีความเห็นตรงกันเรื่อง การสอบ อบรมเพื่อรับใบอนุญาตเป็นที่ปรึกษา กฎหมาย หรือมีผ่านการอบรมมีใบอนุญาต มีสิทธิเข้าร่วมสอบสวนของนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ มีความเห็นว่า ทนายความ/ที่ปรึกษากฎหมายต่างมีความรู้กฎหมายอยู่แล้ว การบังคับต้องผ่านการอบรมความรู้ที่ปรึกษากฎหมายตามข้อบังคับของประธานศาลฎีกาเพื่อให้มีใบอนุญาตที่ปรึกษากฎหมายด้วยการสอบ เป็นการเพิ่มข้อจำกัดให้แก่พนักงานกฎหมายที่จะเข้าร่วมสอบสวนคดีเด็กและเยาวชน เช่นเดียวกันกับนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ ย่อมมีความรู้ด้านจิตวิทยา ด้านสังคมสงเคราะห์ที่อยู่แล้ว การที่ต้องผ่านการอบรมโดยภาคสมัครใจและต้องเสียค่าธรรมเนียมค่าใช้จ่ายเอง ทำให้นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์อีกหลายๆ คน ไม่มีสิทธิเข้าร่วมสอบสวนคดีเด็กและเยาวชนได้ ทั้ง ๆ เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์ด้านจิตวิทยา ด้านสังคมสงเคราะห์ ดังนั้น ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อกฎหมาย ที่กำหนดให้ทนายความต้องมีใบอนุญาตที่ปรึกษากฎหมาย หรือนักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ต้องผ่านการอบรมเพื่อมีใบอนุญาต ก่อให้เกิดความขาดแคลน การทำงานที่ล่าช้า และการสอบสวนในพื้นที่หรือในเขตนั้น ๆ จะเป็นสทวิชาชีพคนเดิม ๆ เท่านั้น จึงเห็นควรมีการพัฒนาเพิ่มบุคลากรโดยไม่ต้องมีข้อจำกัดในเรื่องการมีใบอนุญาตตามที่กฎหมายกำหนด

2.3 ด้านการจำกัดประเภทคดี

ปัจจุบันคดีเด็กและเยาวชนมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น การสอบสวนซึ่งต้องใช้สทวิชาชีพตามที่กฎหมายกำหนดในทุกประเภทคดีนั้น สทวิชาชีพผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นตรงกันว่า กฎหมายกำหนดให้ต้องมีสทวิชาชีพเข้าร่วมสอบสวนคดีเด็กและเยาวชนทุกประเภทคดี จึงมีปริมาณงานของสทวิชาชีพเกินความจำเป็น สทวิชาชีพด้านนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ต่างมีงานรับผิดชอบในหน้าที่ของหน่วยงานตนเองอยู่แล้ว การเข้าร่วมสอบสวนคดีบางประเภทไม่จำเป็นต้องใช้สทวิชาชีพ เช่น คดีความผิดตามพระราชบัญญัติจราจร ความผิดทำร้ายร่างกายเล็กน้อย ไม่เป็นอันตรายแก่กายหรือจิตใจ เป็นต้น จึงควรมีการจำกัดประเภทคดีที่ต้องมีสทวิชาชีพให้ครบจำนวนตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ได้แก่ คดีความผิดเกี่ยวกับเพศ คดีความผิดเกี่ยวกับชีวิตร่างกาย คดีการค้ามนุษย์ คดีประเภทอื่น ๆ น่าจะเป็นเพียงให้สิทธิเด็กหรือเยาวชนที่จะสามารถร้องขอสทวิชาชีพได้หากเด็กและเยาวชนต้องการ

2.4 ด้านการกำหนดระยะเวลาการสอบสวนคดีเด็กและเยาวชน

การสอบสวนคดีเด็กและเยาวชน กฎหมายกำหนดให้พนักงานสอบสวนจะต้องดำเนินการให้เสร็จภายใน 24 ชั่วโมง สทวิชาชีพผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นตรงกันว่า กำหนดระยะเวลา 24 ชั่วโมง เป็นระยะเวลาที่พนักงานสอบสวนมีเวลาจำกัดอย่างมาก กรณีจับเด็กและเยาวชนได้ในเวลากลางคืน ต้องทำการสอบสวนให้เสร็จภายใน 24 ชั่วโมง พนักงานสอบสวนต้องประสานสทวิชาชีพ คือพนักงานอัยการ นักจิตวิทยาหรือนักสังคม

สงเคราะห์ และนายควม เพื่อเข้าร่วมสอบสวนจะต้องเป็นเวลาปฏิบัติราชการเท่านั้น คือ ตั้งแต่เวลา 08.30-16.30 นาฬิกา พนักงานสอบสวนจึงมีเวลาจำกัด ต้องเร่งรีบ ส่งผลกระทบต่อการทำงานทั้งของตนเองและสหวิชาชีพอื่นๆ ที่ต้องเข้าร่วมสอบสวนด้วย จึงเป็นสาเหตุที่ต้องประสานงานสหวิชาชีพอื่น ๆ อย่างเร่งด่วน ก่อให้เกิดการดำเนินการสอบสวนไม่มีประสิทธิภาพ จึงควรมีการปรับแก้ไขเพิ่มระยะเวลาการสอบสวนเด็กและเยาวชนให้เหมาะสมมากขึ้น จะทำให้การสอบสวนคดีเด็กและเยาวชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้การแก้ไข ฟื้นฟู ปรับปรุงเด็กและเยาวชนกลับคืนสู่สังคมได้ดีขึ้น

2.5 ด้านสนับสนุนงบประมาณ ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ

การสอบสวนคดีเด็กและเยาวชน กฎหมายมีจุดประสงค์มุ่งคุ้มครองเด็กและเยาวชนเป็นสิ่งสำคัญ สหวิชาชีพผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นตรงกันว่า การสอบสวนจะเป็นไปโดยมีประสิทธิภาพและสามารถคืนเด็กสู่สังคมได้ จะต้องมีการสนับสนุนเครื่องมือต่าง ๆ ที่ใช้ในการสอบสวน ให้มีความทันสมัย ได้แก่ เครื่องคอมพิวเตอร์ กล้องถ่ายรูป เครื่องบันทึกเสียง รวมทั้งค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ตามสมควร เช่น ค่าพาหนะในการเดินทาง การสอบสวนคดีเด็กและเยาวชนในจังหวัดนครปฐมจะใช้สำนักงานอัยการจังหวัดนครปฐมเป็นสถานที่ทำการสอบสวน ทางปฏิบัติที่ผ่านมาพนักงานสอบสวนจะเป็นผู้เตรียมอุปกรณ์ต่าง ๆ ได้แก่ เครื่องคอมพิวเตอร์ กล้องถ่ายรูป เครื่องบันทึกเสียง ของตนเอง และนำตัวเด็กหรือเยาวชน และผู้ปกครอง มาয়ที่ทำการสำนักงานอัยการจังหวัดเพื่อสอบสวนโดยมีสหวิชาชีพร่วมสอบสวนด้วย ปัญหาที่พบเห็นบ่อยครั้ง คือ เครื่องมือ อุปกรณ์ต่าง ๆ ของพนักงานสอบสวน ได้แก่ เครื่องคอมพิวเตอร์ กล้องถ่ายรูป เครื่องบันทึกเสียง ไม่ทันสมัย ขัดข้อง ส่งผลกระทบต่อการสอบสวน การรวบรวมพยานหลักฐาน

ด้านค่าใช้จ่ายอื่น ๆ สหวิชาชีพผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นตรงกันว่า การจ่ายค่าตอบแทนในการเข้าร่วมสอบสวนคดีเด็กและเยาวชน พนักงานอัยการที่เข้าร่วมสอบสวนคดีเด็กและเยาวชน วันละ 800 บาท แต่ในส่วนของนักจิตวิทยา หรือนักสังคมสงเคราะห์ นายควม จะได้รับค่าตอบแทนวันละ 500 บาท ซึ่งไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่าย ค่าพาหนะ ในการเดินทางไปร่วมสอบสวน จึงเสนอแนะให้หน่วยงานของรัฐให้การสนับสนุนงบประมาณด้านเครื่องมือ อุปกรณ์ และค่าตอบแทน ค่าใช้จ่ายให้มากขึ้น เพื่อส่งเสริมบุคลากรสหวิชาชีพได้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. ผลการประชุมกลุ่มย่อย (Focus group)

การวิจัย แนวทางการพัฒนาความร่วมมือของสหวิชาชีพในการร่วมสอบสวนคดีเด็กและเยาวชน สหวิชาชีพผู้เชี่ยวชาญ ผู้เข้าร่วมสนทนาทั้ง 4 คน มีความเห็นว่า การพัฒนาความร่วมมือของสหวิชาชีพในการร่วมสอบสวนคดีเด็กและเยาวชนนั้น จะต้องมีการพัฒนา ดังนี้

1. การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยด้วยการใช้ระบบประชุมทางไกล หรือวิดีโอคอนเฟอเรนซ์ (video conference) โดยให้พนักงานสอบสวนเป็นผู้รับผิดชอบในการสอบสวน พนักงานอัยการ นักจิตวิทยา หรือนักสังคมสงเคราะห์ นายควม เป็นผู้ร่วมอ่านสำนวนและลงนามหากเห็นชอบด้วย

2. การจำกัดประเภทคดีเด็กและเยาวชนที่ต้องมีสหวิชาชีพ ได้แก่ คดี ความผิดเกี่ยวกับเพศ คดีเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย การค้ามนุษย์

3. การจัดสหวิชาชีพในส่วนของนักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ ให้หน่วยงานโรงพยาบาล บ้านพักเด็ก เข้ามามีส่วนร่วมในการสอบสวนคดีเด็กและเยาวชน โดยให้ถือเป็นหน้าที่การปฏิบัติราชการ เพราะเป็นหน่วยงานที่รักษา แก้ไข ปรับปรุง เด็กและเยาวชนให้กลับคืนสู่สังคมได้

4. สหวิชาชีพด้านทนายความ ถือเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ในวิชาชีพอยู่แล้ว การที่กฎหมาย กำหนดให้ทนายความต้องผ่านการอบรมความรู้ที่ปรึกษากฎหมายตามข้อบังคับของประธานศาลฎีกา เพื่อให้ต้องมีใบอนุญาตที่ปรึกษากฎหมาย นักจิตวิทยา หรือนักสังคมสงเคราะห์ ต้องผ่านการอบรมมีใบอนุญาต จึงมีสิทธิเข้าร่วมสอบสวนคดีเด็กและเยาวชนได้ ก่อให้เกิดปัญหาการขาดแคลนบุคลากร จึงควรมีการปรับแก้กฎระเบียบให้สหวิชาชีพที่มีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์ เข้าร่วมสอบสวนคดีเด็กและเยาวชนได้ โดยไม่ต้องผ่านการอบรมหรือสอบ ตามที่กฎหมายกำหนดไว้จะทำให้สหวิชาชีพทั้งทนายความ นักจิตวิทยาและนักสังคมสงเคราะห์ สามารถเข้าร่วมสอบสวนได้มากขึ้นก่อให้เกิดการทำงานได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาที่กล่าวมาข้างต้น ได้ปรากฏข้อมูลที่เป็นประเด็นสำคัญในผลการศึกษามาอภิปราย เพื่อนำไปสู่ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ได้ดังต่อไปนี้

1. ปัญหาข้อขัดข้องของสหวิชาชีพในการร่วมสอบสวนคดีเด็กและเยาวชน ประกอบด้วย

1.1 ปัญหาอุปสรรคการทำงานเป็นทีมของสหวิชาชีพ การทำงานเกี่ยวกับการสอบสวนคดีเด็กและเยาวชนโดยทีมสหวิชาชีพ ประกอบด้วย พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ ทนายความ เพื่อเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ผู้เชี่ยวชาญของสหวิชาชีพแต่ละสาขามีความเห็นตรงกัน ได้แก่ ปัญหา ด้านเวลา การขาดแคลนบุคลากร โดยสหวิชาชีพผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องตรงกัน จึงสรุปได้ว่า ปัญหาอุปสรรคของการเข้าร่วมสอบสวนของสหวิชาชีพ คือ การขาดแคลนบุคลากรที่จะเข้าร่วมการสอบสวน ได้แก่ ทนายความที่ต้องผ่านการอบรมมีใบอนุญาตที่ปรึกษากฎหมาย นักจิตวิทยา/ นักสังคมสงเคราะห์ จะต้องผ่านการอบรม มีใบอนุญาต จึงจะเข้าร่วมสอบสวนคดีเด็กและเยาวชนตามที่กฎหมายกำหนดไว้ได้ ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2550) ที่ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง โครงการศึกษาบทบาทของชุมชนที่พึงประสงค์ในการป้องกันและเฝ้าระวังปัญหาการค้ามนุษย์โดยเฉพาะกรณีการค้าหญิงและเด็ก พบว่าในการดำเนินงานด้านการป้องกันการค้ามนุษย์สำหรับเจ้าหน้าที่ของภาครัฐที่เกี่ยวข้อง และสมาชิกในชุมชน ขาดแคลนทรัพยากรด้านบุคลากร งบประมาณ และอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องสำหรับใช้ในการดำเนินงาน ส่งผลให้ขาดสภาพคล่องในการดำเนินงาน และสอดคล้องกับศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2545) ที่ได้สรุปว่า ควรจัดให้มีบุคลากร (Man) ในปริมาณพอเพียงเพื่อผลให้การปฏิบัติงานจะได้ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้ ทั้งนี้ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ได้เสนอว่าควรมีการจัดทำแผนงบประมาณในการจัดจ้างอัตราค่าจ้างพล ในจำนวนที่เหมาะสมกับเนื้อหาและหน่วยงาน อันจะเป็นการแก้ไขปัญหาในระยะยาวได้

1.2 ปัญหาการเข้าร่วมสอบสวนของสหวิชาชีพตามบทบัญญัติของกฎหมาย การเข้าร่วมสอบสวนคดีเด็กและเยาวชนต้องมีสหวิชาชีพ ได้แก่ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ ทนายความ สรุปได้ว่า ปัญหาอุปสรรคการสอบสวนคดีเด็กและเยาวชนตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ให้ต้องมีสหวิชาชีพ ได้แก่ ปัญหาการจำกัดคดีที่ต้องใช้สหวิชาชีพ เช่น คดีความผิดเกี่ยวกับเพศ ความผิดเกี่ยวกับ

ชีวิตร่างกาย ความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ ส่วนคดีที่มีอัตราโทษจำคุกประเภทอื่น ๆ ให้สิทธิเด็กและเยาวชนมีสิทธิร้องขอสหวิชาชีพเข้าร่วมสอบสวนด้วย สหวิชาชีพที่เข้าร่วมสอบสวนต้องมีบทบาทในการสอบสวน มีความรู้ด้านกฎหมายด้วย และควรมีการจัดสรรงบประมาณให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการสอบสวนคดีเด็กและเยาวชนให้ชัดเจนและเหมาะสมเพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ดังนี้ ฐานวัฒน์ พรนิธิตลวัฒน์ (2552) ที่ได้ศึกษาเรื่อง “การปฏิบัติงานตามบทบาทของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานร่วมกับสหวิชาชีพ และปัญหาอุปสรรค” พบว่า ในการปฏิบัติงานร่วมกับสหวิชาชีพที่ขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง คือ อัยการ/นักกฎหมาย, แพทย์/จิตแพทย์, เจ้าหน้าที่ NGO และนักสังคมสงเคราะห์ และยังสอดคล้องปานทอง ศรีทรวงศ์ (2551) ได้ระบุว่าศักยภาพของผู้ปฏิบัติงานเป็นปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานด้านการป้องกันการค้ามนุษย์ กล่าวคือเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้ความเชี่ยวชาญในสายงานที่ดำเนินงานไม่เพียงพอ ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานและการบรรลุการแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์

1.3 ปัญหาการประสานงานของสหวิชาชีพ เพื่อหารือข้อขัดข้อง อุปสรรคและหาแนวทางปฏิบัติ เพื่อพัฒนาความร่วมมือในการสอบสวนคดีเด็กและเยาวชน การสอบสวนคดีเด็กและเยาวชนตามที่กฎหมายบัญญัติให้ต้องมีสหวิชาชีพเข้าร่วมสอบสวนด้วย การประสานงานเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องประสานเพื่อติดต่อให้สหวิชาชีพสามารถเข้าร่วมสอบสวนได้อย่างมีระบบ สามารถสรุปได้ว่า ปัญหาการประสานงานของสหวิชาชีพ เพื่อหารือข้อขัดข้อง อุปสรรค แนวทางปฏิบัติเพื่อพัฒนาความร่วมมือในการสอบสวนคดีเด็กและเยาวชน ซึ่งยังไม่เคยมีการประสานงาน ประชุม สัมมนาในระหว่างหน่วยงานสหวิชาชีพ ปัจจุบันเป็นการประสานระหว่างบุคคลของสหวิชาชีพเพื่อให้เข้าร่วมสอบสวนคดีเด็กและเยาวชนตามที่กฎหมายกำหนดไว้เท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ อภิรัตน์มีสัจย์ (2553) ได้ศึกษาเรื่อง ปัญหาอุปสรรคการนำนโยบายคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ไปปฏิบัติ: กรณีศึกษาศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันการกระทำความรุนแรงในครอบครัว กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ พบว่า ปัญหาอุปสรรคด้านเนื้อหาสาระของนโยบาย ปัจจัยภายในของหน่วยงาน ยังขาดโครงสร้างการทำงานตามภารกิจที่ชัดเจน บุคลากรยังขาดประสบการณ์ความชำนาญ ปฏิบัติงานหลายด้าน ทำให้การดำเนินงานขาดประสิทธิภาพ ปัจจัยภายนอกต่อการปฏิบัติงาน การติดต่อสื่อสารกับภายนอกหน่วยงาน ขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การประสานงานภายนอกหน่วยงานระดับปฏิบัติยังเกิดความขัดแย้งทั้งในด้านการปฏิบัติ และการมองปัญหาแตกต่างกัน

2. แนวทางการพัฒนาความร่วมมือของสหวิชาชีพในการร่วมสอบสวนคดีเด็กและเยาวชน ได้มีการดำเนินการเพื่อการพัฒนาด้านต่างๆ ประกอบด้วย ด้านบุคลากร ด้านการจำกัดประเภทคดี ด้านระยะเวลาการสอบสวนคดีเด็กและเยาวชน ด้านการสนับสนุนงบประมาณ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ อลิสร่า กรุงจิตร (2547) ที่ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานแบบสหวิชาชีพในการฟื้นฟูสมรรถภาพเด็กพิการของสถานสงเคราะห์สังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ พบว่า แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานควรมีการประชุมปรึกษาหารือร่วมกันของวิชาชีพต่าง ๆ และการปฏิบัติงานแบบสหวิชาชีพ ควรทำงานเป็นทีม รวมทั้งเสนอแนะว่า ในด้านนโยบาย ควรกำหนดนโยบายการปฏิบัติงานในรูปแบบสหวิชาชีพให้ชัดเจน ด้านบริหาร ควรส่งเสริมให้วิชาชีพได้รับความรู้ความเข้าใจ เรียนรู้เทคนิคและวิธีการทำงานแบบสหวิชาชีพ และด้านการปฏิบัติงาน ควรใช้

เครือข่ายในการทำงาน และบูรณาการวิธีการทำงานโดยการทำงานร่วมกันของทีมสหวิชาชีพ เพื่อให้ผู้รับบริการเกิดการพัฒนาแบบองค์รวม ดังนั้นในการปฏิบัติงานของทีมสหวิชาชีพในการช่วยเหลือผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ควรจะต้องมีการบริหารงานที่ดีในโรงพยาบาลสังกัดกรุงเทพมหานครเพื่อให้นโยบายหน่วยงานและการปฏิบัติงานเป็นไปในแนวทางที่วางไว้รวมทั้งยังทำให้ผู้ถูกระทำความรุนแรงได้รับการช่วยเหลือที่ตรงต่อสภาพปัญหาจากทีมสหวิชาชีพอย่างเหมาะสม และยิ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ โอลดา ซิตยวรา (2556) ที่ทำการศึกษาเรื่อง การส่งเสริมบทบาทของสหวิชาชีพในการคุ้มครองผู้ถูกระทำความรุนแรงในครอบครัว ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดแพร่ พบว่า ทีมสหวิชาชีพได้ปฏิบัติงานเพื่อให้ผู้ถูกระทำความรุนแรงในครอบครัว ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเหมาะสม ทั้งบริการทางการแพทย์บริการทางสังคมสงเคราะห์ และบริการทางกฎหมาย โดยทุกวิชาชีพต่างพยายามปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 โดยการทำงานเน้น 2 รูปแบบคือ (1) การประสานงาน ส่งต่อ แลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน และ (2) การร่วมประชุมทีมเพื่อหาแนวทางในการช่วยเหลือร่วมกัน แต่ส่วนใหญ่ใช้รูปแบบที่ 1 มากกว่า

ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า ในการพัฒนาความร่วมมือของสหวิชาชีพในการร่วมสอบสวนคดีเด็กและเยาวชน ควรมีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยด้วยการใช้ video conference การจำกัดประเภทคดีคดีต้องมีสหวิชาชีพเข้าร่วมสอบสวน ได้แก่คดี ความผิดเกี่ยวกับเพศ คดีความผิดเกี่ยวกับชีวิตร่างกาย การค้ามนุษย์ ส่วนคดีที่มีอัตราโทษจำคุก หรือปรับในความผิดอื่น เช่น ความผิดตามพระราชบัญญัติจราจร การกระทำโดยประมาท ให้เป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนเท่านั้นที่ทำการสอบสวน และควรมีการเพิ่มหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน เช่นโรงพยาบาล สังคมสงเคราะห์ บ้านพักเด็ก เป็นต้น ให้มีหน้าที่ในการสอบสวนคดีเด็กและเยาวชนได้ด้วย คดีเด็กและเยาวชนควรให้สิทธิทนายความเข้าร่วมสอบสวนได้ด้วย ไม่เฉพาะแต่เพียงที่ปรึกษากฎหมายเท่านั้นที่มีสิทธิเข้าร่วมสอบสวน จึงจะทำให้สหวิชาชีพทุกสาขามีความพร้อม มีการพัฒนาตนเองเพื่อให้การสอบสวนคดีเด็กและเยาวชนมีประสิทธิภาพที่ดีต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษา ค้นคว้า สัมภาษณ์ และจัดประชุมกลุ่มย่อยสหวิชาชีพผู้เชี่ยวชาญสาขาต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาความร่วมมือสหวิชาชีพในการร่วมสอบสวนคดีเด็กและเยาวชนและสรุปผล ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อการพัฒนาและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการนำมาปรับใช้ ดังนี้

1.1 ควรกำหนดเพิ่มสหวิชาชีพที่เข้าร่วมสอบสวนคดีเด็กและเยาวชนโดยกำหนดวิชาชีพครูในโรงเรียนที่เด็กและเยาวชนศึกษาอยู่ เพราะครูเป็นอีกวิชาชีพหนึ่งที่มีความใกล้ชิด สนับสนุน เป็นที่ไว้วางใจของเด็กและเยาวชน ซึ่งจะทำให้การค้นหาความจริงจากเด็กและเยาวชนได้ดีเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาย่างถูกต้อง

1.2 การสอบสวนคดีเด็กและเยาวชนในความผิดเกี่ยวกับเพศ ควรใช้สหวิชาชีพที่เป็นสตรีทั้งพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ และทนายความ (ที่ปรึกษากฎหมาย) ปัจจุบันมีสตรีทุกสหวิชาชีพ สหวิชาชีพสตรีจะมีความอ่อนโยน ละเอียดอ่อน ทำให้เด็กและเยาวชนเกิดความอบอุ่นมั่นใจ กล้าที่จะเปิดเผยความจริงมากกว่า สามารถแก้ไข เยียวยา เด็กและเยาวชน เพื่อกลับคืนสู่สังคมได้ดี

2. ข้อเสนอแนะเพื่อศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยจัดตั้งองค์กรภาครัฐหรือเอกชนเพื่อรองรับหรือเยียวยาเด็กและเยาวชนทั้งเป็นผู้เสียหายและผู้ต้องหาจากการกระทำผิดอาญา ให้เด็กและเยาวชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีกลับคืนสู่สังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ศึกษาปัญหาการสอบสวนคดีเด็กและเยาวชน กรณีการเข้าร่วมสอบสวนของนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์

References

- Chaihan, N. (n.d.) "botbāt khōṅ nak čhittawitthayā læ naksangkhomsongkhroṅ nai kān rūām sōppākham dek nai khadī 'āyā : khūmū prakōp kān fuk 'oprom kān sōppākham læ sūpphayān dek" [Baths of psychologists and social workers in the interrogation of children in criminal cases: a handbook for interrogation and child witness training]. Nonthaburi: Department of Mental Health, Ministry of Public Health.
- Chandetsuriya, Ch. & Chum, M. (1999). "ratthammanūn khōṅ rao" [Our constitution]. Bangkok: duantula.
- Chantraprasoet, R. (1998). "suksā khwāmkhithen khōṅ phanakngān 'aikān thī mī tō kān sūpphayān thī pen dek : suksā kānlamoēt sitthi thāng phēt tō dek" [Study the opinions of the prosecutor on child witness examination: a study of Violation of sexual rights for children], Kasetsart University, Bangkok.
- Chaosan, T. (2009). "næothāng kānphatthana kān sōpsūan dek læ yaowachon nai čhangwat Khōn Kæṅ" [Guidelines for the development of child and youth investigations in Khon Kaen]. Khonkaen University, Khonkaen.
- Chettha-sing, P. (2002). khwāmru khwāmkhaočhai nai krabūankān sōpsūan khadī dek læ yaowachon khōṅ phanakngān sōpsūan čhangwat Maha Sarakham [Knowledge and understanding in the investigation process for children and youth of Mahasarakham Provincial Investigation Officer]. Khonkaen University, Khonkaen.
- Chitsawang, S. (2012). krabūankān damnoēn kān pōṅkan prāprām sūpsūan sōpsūan læ damnoēn khadī khōṅ tamruāt kiēokap khadī dek læ yaowachon [Process of police crime prevention, suppression, investigation and prosecute of juvenile delinquency]. Bangkok: The Thailand Research Fund (TRF).
- Chuprapawan, J. (1998). "rāngān kān thopthūan 'ongkhwāmru rūāng dek yaowachon læ khroṅkhrūa nai prathēt Thai læ khoṣanoēnæ choēng nayobāi læ kānwichai" [Child cognitive review report Youth and families in Thailand And policy and research recommendations]. Bangkok: The Thailand Research Fund (TRF).
- Chutiwong, K. (1992). "kham 'athibāi kotmāi laksana phayān" [Description Law of evidence]. Bangkok: nitibannakan.

- Detkhum, N. (2003). "mātrakān khumkhrōṅ thāṅ kotmāi tō dek læ yaowachon phū dai rap khwāmsīahāi chāk kān sanōe khāo 'ātchayākam khōṅ nangsuṅphim Thai : suksā koṅānī dek læ yaowachon pen phūsīahāi nai khadī" [Legal protection measures for children and youth who suffer damage from Propose crime news of Thai newspapers: study the case of children and youth as victims in the case]. Ramkhamhaeng University, Bangkok.
- Hirankoet, P. (2004). "khwāmkhithen khōṅ phū kiēokhōṅ kap kān sōpsūan khadī 'āyā nai rūāṅ botbat khōṅ phū tham nāthī nak chittawitthayā nai kān rūam sōpsūan khadī dek læ yaowachon" [The opinions of those involved in the investigation of criminal cases on the role of the maker The duty of a psychologist in the investigation of child and juvenile cases], MahaSarakham University, MahaSarakham.
- Kaonapharat, W. (2009). kān khat yæk phūsīahāi chāk kānkā manut [Sorting out the victims of human trafficking]. Bangkok: The Center for the Protection of Children's Rights Foundation.
- Kasemsirisawat, S. (2007). phonkān patibat ngān khōṅ thīm saha wichāchīp nai kān chuāilūa ying læ dek thī pen yūa kānkā manut phāitai khōtoklong rūam rawāṅ nuāingān thī kiēokhōṅ khōṅ nai khēt 9 chāṅwat phāk nūa [The performance of the multidisciplinary team in helping women and children who are victims of trafficking under the collective agreement between relevant agencies in 9 provinces in the north]. Chiangmai University, Chiangmai.
- Khraprayun, P. (2013). "panhā læ 'uppasak thāṅ kotmāi kiēokap kānbangkhap chai phrarātchabanyat sān yaowachon læ khroṅpkhruā Phō.Sō. 2553" [Legal problems and obstacles regarding the enforcement of the Juvenile and Family Court and Procedure Act B.E.2010]. Sripatum University, Chonburi.
- Komut, R. (2010). "kān songsoēm kānthamngān khōṅ thīm saha wichāchīp nai kānkhumkhrōṅ dek thī thūk thārunnakam chāṅwat nonhaburī " [Promoting the work of multidisciplinary teams in the protection of abused children in Nonthaburi Province], Thammasat University, Bangkok.

- Laptiyakun, P. (2005) "suksā botbat naksangkomsongkhroḥ c̣hittawēt nai kān patibat ngān wichāchīp : suksā chaphoḥ koḗanī rōngphayabān sangkat krom sukkhaphāp c̣hit krasuāng sāthāranasuk" [Study of psychiatric social worker roles in professional practice: study only in cases of hospitals under the Department of Mental Health, Ministry of Public Health]. Thammasat University, Bangkok.
- Phahusatcha, P. (2002). botbat phanakngān 'aikān thī mī tō kān khaorōwō makā rot 'op sūan dek nai khadī 'āyā [The role of the prosecutor towards the participation in child investigations in criminal cases]. Ramkhamhaeng University, Bangkok.
- Phithakphaosakun, S. (2013). panhā thāng kotmāi nai kānhai khwām khumkhroṅg dek suksā chaphoḥ koḗanī kān sōppakkham dek nai khadī 'āyā [Legal Problems in Child Protection Laws: A Study of Child Investigation in Criminal Cases]. Humanities and Social Sciences Mahasarakham University, 32(1), 121-133.
- Phondok, V. (2011). kānphatthanā thīm saha wichāchīp phūā khumkhroṅg dek thī thūk thārunnakam c̣hangwat 'Ubon rāthathānī [Development of a multidisciplinary team to protect abused children in Ubon Ratchathani Province]. Ubon Ratchathani University, Ubon Ratchathani.
- Pollawan, K. (2001). "kānbōrihān krabuānkān yuttham" [Justice administration], Bangkok: Nititham.
- Saengsuk, R. (1986). mātrakān klankroṅg mūnlakhadī 'āyā koṅ phichāranā khōṅg sān [Measures for criminal prosecution before the court's consideration]. Chulalongkorn University, Bangkok.
- Sipraphai, W. (2004). nēothāng kān scēm prasitthiphāp naksangkomsongkhroḥ nai kān patibat ngān kap saha wichāchīp nai kānthamngān kap dek thūk thārunnakam phūā khūn dek klap sū sangkhom [Guidelines for enhancing social worker performance in working with multidisciplinary In working with children abused to return children to society]. Thammasat University, Bangkok.

- Sisang, P. k̄n s̄ps̄uān phayān r̄ ph̄s̄iāhāi th̄i pen dek ‘āyū mai k̄oēn 18 p̄i [Investigation of witnesses or victims who are children under the age of 18]. Retrieved from <https://www.facebook.com/srisungadvocate/posts/439111146243649:0>
- Suwanjinda, K. (1997). "krabūankān yuttham thāng ‘āyā kap k̄nkhumkhr̄ōng s̄itthi dek ph̄s̄iāhāi nai khadī khwāmphit thāng phēt" [Criminal justice system for the protection of child rights, victims in sexual offenses.] Thammasat University, Bangkok.
- Watthanachiwakun, R. (1996). phayān lakthān prakōp : suksā priāpthiāp kap khōmmōnlō [collateral evidence : Study and compare with Common Law]. Chulalongkorn University, Bangkok.
- Wisetkosin, O. (2008). n̄oethāng k̄nphatthana k̄n patibat ngān saha wichāchīp khōng phanakngān ch̄aonāthi tām phraratchabanyat khumkhr̄ōng dek Phō.Sō. 2546 [Guidelines for the development of multidisciplinary work performance of competent officials under Child Protection Act, B.E. 2546]. Thammasat University, Bangkok.

